

Porin Marttayhdistys 90-vuotta

- historiakatsaus neljässä näytöksessä

Kirsi Vesterbacka 2015



Osa 1 Vuonna 1930

Vaatetuksena "Lucina Hagman" asusteet, musta pitkä jakkupuku ja valkoinen kaulus. Kutimena kuvaushetkellä jo korissa oleva harmaa sukka, jonka varressa punaiset raidat. Puikotkin tilattu vanhanaikaiset kirkkaat metallipuikot sukkia varten. Tosin mikrofonin kanssa ei pystynyt kutomaan niin kuin oli tarkoitus aluneperin.



Päivää, päivää hyvät martat.
Hedeströmin Alma lähetti minut kertomaan teille vähän meidän yhdistyksestä, vaikka mikäpä minä olen puhumaan, tällainen talousmamselli vaan.

Palveluksessa oon ollut Alma-rouvan talossa vuosikaudet ja siinä sivussa marttojenkin kokouksissa monet kaffet keitellyt. On se Alma-rouva monet kerrat minuakin patistanut marttojen kokouksissa puheita kuuntelemaan, mutta olen enäämpi tällainen tekijäihminen. Mieluusti kudon kangasta tai sukkia yhdistyksen myyjäisiin tai arpajaisiin palkinnoksi. Tässäkin on yhden tulossa joulumyyjäisiin. Meidän yhdistys ne naisten myyjäisetkin aikanaan Poriin toivat. Heti perustamisvuonna aloitettiin. Vähän semmosta olen kuullu, että perinnettä on jatkettu vielä 2000-luvullakin. Oikeen ylpeä pitää siitäkin olla.

Kaiketi se Alma-rouva laittoi minut tänne teitin eteen puhumaan, kun minä jo pikku piikana Juseliuksella ollessani tutustuin niihin ihan ensimmäisiin porilaisiin marttoihin.

Mutta ei silloin vielä martoista puhuttu, kun se helsinkiläisfröökynä tänne Poriin tuli 1899 uutta yhdistystä alkuun panemaan. Vaikka ei ne tällaisia nykyajan marttoja olleet. Sivistystä kodeille sen nimi oli silloin. Rouva Juseliuksesta tehtiin tämän asiamieskomiten puheenjohtaja. Semmoinen tulenpalava halu niillä oli yhdistys perustaa, mutta ei meillä kaupungissa muuta toimintaa ollut kun tämän asianmieskomitean kokouksia. Suunniteltiin ja levitettiin tietoa koko Satakuntaan, vaikka raumalaiset toimivat kyllä ihan alusta asti omana porukanaan.

Kirjasia ja ohjeita kuuluivat martat silloin lähettävän maaseudulle. Monta pakettia minäkin torilla maalaisäntien hevoskärryille toimitin, milloin Siikaisiin, milloin Luvialle tai Nakkilaan. Yhtenä vuonna oli toimintaa Kankaanpäässäkin, vaikka maalaiskunta sekin silloin oli. Kirkonkylä opettajat sitä

marttatyötä silloin tekivät. Naisia opetettiin lukemaan ja ompeluilloissa luettiin marttojen Helsingissä painamia kirjasia. Vähän se oli semmoista ylhäältä alaspäin opin antamista. Ja tietäähän sen, ettei semmoinen oppi innosta.

Parin vuoden kohkaamisen jälkeen toimita alkoi hiipua. Sieltä ja täältä tuli tietoa ettei nyt oikein viittittäis mitään toimintaa kylille perustaa, kun ei ne maalaiseukot ehdi kumminkaan paikalle. Tietäähän sen, miten moni hyvä asia tyrmätään jo etukäteen ilman että kokeillaan. Niin kävi niille marttoillekin.

Helsingistä vielä yrittivät innostaa sinä suurlakkovuotena marttatoimintaan, mutta siihen suurlakon aikaiseen melskeeseen sekin yritys tyssäsi. Porista kirjoittivat Helsinkiin pääpaikalle kirjeen, että me täällä Porissa pidetään pieni paussi tässä marttatoiminnassa. Vaan ei se tiennyt Westerlundin Maiju kirjettä kirjoittaessaan, että siitä paussista tulisi niin pitkä.

20 vuotta siinä meni, ennen kuin Alma-rouva sitten alkoi miettiä, että Poriinkin olisi tarpeellista saada yhdistys, jonka toimissa naiset voisivat kehittyä monissa kodissa tarvittavissa tiedoissa ja taidoissa ja samalla vähän virkistyäkin raskaan työnsä lomassa. Emäntäyhdistys siitä sitten tulikin, mutta vain hetkeksi aikaa. Alma-rouva sai kuulla, että Martta-yhdistyksellä oli samanlaiset tarkoitusperät mitä porilaisrouvillakin, joten niin tänne sitten perustettiin Porin Marttayhdistys. Eikä siitä tullutkaan pelkkien rouvien yhdistys vaan neiti-ihmisetkin pääsivät mukaan.

Perustamiskirjassa lukee, että Elli Blomqvist, Alma Hederström, Naima Koskinen, Ellen Lundgren, Emmi Nikander ja Suoma Taimi perustivat yhdistyksen huhtikuun 27. päivä vuonna 25.

Vaikka oli siellä viitisentoista muutakin naista paikalla, minäkin muiden mukana kahvia keittämässä. Yhdistys liitettiin suoraan Suomalaisen Marttaliiton alaisuuteen Helsinkiin kun piiriliitto tuntui olevan niin kovin kaukana Tampereella ja Turussa.

Siitä se toiminta sitten alkoi. pidettiin esitelmätilaisuuksia ja juhlia, illanviettoja ja myyjäisiä. Ja tietysti kokouksia ja marttailtoja. Pulaa oli rahasta mutta vielä enemmän kokoontumistiloista. Se oli Pori paljon pienempi paikka silloin. Ruokakursseja saatiin pitää Cygnaeuksen koulun keittiössä, jonka kansakoulun johtokunta ystävällisesti antoi marttojen käyttöön. Kutomakursseja varten vuokrattiin huoneisto. Kansalliskodista me yritettiin tehdä omaa kokoontumispaikkaa, taidatte tuntea sen paikan Suomalaisena kirjakauppana, mutta ei sinnekään aina päästy. Marttaillat tai ompeluillat, kuten silloin sanottiin, pidettiin kodeissa jos muualta ei tilaa saatu. Juhlia ja isompia tilaisuuksia pidettiin Pirtissä, joka on nykyisen kirjaston paikkeilla ja ravintola Elossa joka aikanaan sijaitsi tällä paikalla, missä nyt ollaan.

Mutta sen minä kyllä sanon, että silloin kyllä vähän jännitti, kun meidän martat meni tekemään oikein radio-ohjelmaa. Eikä se ollut mikään ruokavinkkivartti, vaan ihan koko illan ohjelma. Siinä meidän martat puhuivat Marttatyöstä ja puutarhanhoidosta. Sitten oli jaarittelua ja laulua jota johtamaan oli saatu kapellimestari Yrjö Tuukkanen.

Mutta ei maar. Mää meen ny viä kattoon tarvitteko Alma-rouva jotain ja jos ei, niin sitten mää lähden kuuntelemaan amerikkalaisia jatsi-levyjä. Naapurin neiti oli saanu tällä viikolla Amerikan paketin serkultaan ja siellä kuului uusia levyjä. Joku Armstrongin Louis tunnelmoi kadun aurinkoisella puolella yhdellä levyllä.

Se kuuluu olevan hyvä.

Osa2 Vuonna 1944

Olen pukeutunut 1930-luvulla valmistuneeseen Marttapukuun, barteilla huivi jossa Satakunnan sini-keltaiset värit. Polvella kolme muutakin huivia. Korissa ampumavanttuiden tekele, jossa on kahta harmaata väriä.

Eikai se haittaa vaikka istuisin tähän vähäksi aikaa kutomaan. Pitää kutoa näin valoisalla, kun illalla pitää pistää pimennysverhot ikkunaan pommitusten varalta vaikka eihän meillä Porissa pommituksia ole koettu koko jatkosodan aikana.

En tiedä kudonko ihan turhaan näitä ampumavanttuja enää.



Juontaja esittelee vantusta. Kuten kuvasta näkyy, ampuminen onnistuu, kun etusormea varten on tehty erillinen sormiosuus kuten peukalolle.

Näyttää tuo sotatilanne vähän sellaiselta, että taitaa olla lopun ajat menossa. Juhannuksen tienoilla ne oikein aloittivat tositoimet Tali-Ihantalan tienoilla.

Minun mieheni lähti pari päivää sitten lomilta täydennysmieheksi sinne samalle suunnalle. Aina välissä pitää pistää kädet ristiin, että kaikki vaan menisi hyvin. Juur äsken kuuntelin radiosta uutiset missä sanottiin, että venäläiset lentokoneet olivat upottaneet Mäenalaiva Vilppulan eilen Porkkalan lähellä.

Kyllä tämä sota saisi jo loppuakin. Ruuan kanssa on ainaista huolta. Minäkin olen kylvänyt kaikki kukkapenkit täyteen porkkanaa ja punajuurta. Onneksi minulla on vähän omaakin maata. Siitä saa aina vähän leivän jatketta. Vaikka eipä silti. Hyväähän tämä sota-aika on tehnyt minulle kun olen laihtunut joka vuosi muutaman kilon.

Ompelin tämän hameen juuri ennen sotaa, kun liityttiin viimeinkin Hämeen-Satakunnan Marttapöiriliittoon jäseneksi ja sitä kautta innostuttiin lähtemään Helsinkiin Marttaliiton 40-vuotispäiville. Juhlaan kun käskettiin pukeutumaan marttapukuun tai kansallispukuun. Oikeastaan tämä on aika käytännöllinen puku. Huivejakin saa vaihdella mielensä mukaan. Minullakin näitä on muutama

eri värinen, vaikka tätä Satakunnan väreissä olevaan pidän mieluiten. Nyt tämä on kyllä vähän iso, mutta en tiä arvaako tätä piämentää. Jos se sota vaikka loppuu ja saa taas parempaa ruakaa.

Mualla ovat kuulemma pitäneet puutarhakursseja, mutta meidän martoilla sellaisia ei ole ollut. Ollaan keskitytty enemmänkin ruokaneuvontaan ja käsitöihin. Sinä vuonna kun talvisota päättyi, me palkkasimme käsityöneuvojan kahdeksi viikoksi antamaan vinkkejä vaatehuollossa.

Te kuulemma sanotte sitä tuunaamiseksi. Paljon oli opeteltava tekemään vanhasta uutta, kun uutta kangasta ei mistään tahtonut saada. Yhdellä kurssilla tein sofatyynyistä kummitytölle hameen, kun muuta kangasta en käsiini saanut.

Onneksi tein useammat nahkakäsineet marttojen nahkakursseilla ennen sotaa, joten käsineiden puolesta ei ole tarvinnut huolta kantaa. Paitsi talvella, kun on ollut niin kylmiä talvia. Yhdet käsineet pilasin, kun laitoin ne käteeni mennessäni mottitalkoisiin. Ei sitä kaikkea voi ymmärtää ennen kuin kokee. Oli sekin rankka rupeama.

Monella tapaa tämä sota-aika on ollut työlästä meille martoillekin, mutta kun miehet on rintamalla, niin pakko se on työhön tarttua. Minäkin ilmoittauduin heti lottien sairaanhoitokursseille, mutta enhän minä siellä pärjännyt. Pyöräsin heti kun näin verta. Niinpä ei auttanut sitten muu, kuin mennä Rosenlewin konepajalle tekemään kranaatteja. Raskasta työtähan se on, mutta jokaisen pitää jotain tehdä kansan hyväksi. Mielummin olisin mennyt Kansanhuoltoon ostokortteja laskemaan, mutta ne paikat oli silloin jo täytetty kun lopetin sairaanhoitokurssit.

Kutonut olen paljon kuten kaikki meidän martat. Rintamalle ollaan kerätty paketteja lähetettäväksi. Talvisotajouluna lähetettiin sata pakettia. Se teki reilut kaksi pakettia jäsentä kohden, mutta jatkosodan ensimmäisenä jouluna me pistettiin vielä paremmaksi ja tehtiin yli neljä pakettia jäsentä kohden. Silloin meillä oli kyllä tavarankeräys, joten ei me kaikkia omista varastoista haalittu.

Monet meistä ovat olleet mukana myös Porin Vapaan Huollon keskuksen toiminnassa. Me martat oltiin mukana perustamassa Vapaata Huoltoa Poriin heti talvisodan syttymisen jälkeen. Saatiin avustustoiminta pyörimään helpommin kun oli enemmän naisia mukana. Eihän meitä marttoja ollut sodan syttyessä kuin nelisenkymmentä. Ei sellaisella väkimäärällä yksin paljon aikaan saada. Yhteistyössä se voima piilee.

Yksi lempilapsistani meillä oli kotitalousneuvola tai Marttaneuvola, kuten me sitä kutsuimme. Sen me perustimme kaupunginhallituksen tuen avulla tämän sota-ajan alkupuolella. Sääli oli, että rahoitusta ei saatu pysyväksi. Mutta paljon ehdittiin siinä Marttaneuvolassa opastaa perheitä korvikkeiden keräämiseen ja ruuan valmistamiseen pula-ajan raaka-aineista. Ei ole ollut paljon voita leivälle eikä sokeria edes säilöntään saati korvikekuppiin laitettavaksi.

Ja jos nyt oikein totta puhutaan, niin kyllä se voikukanjuurista paahdettu korvike aika pahaa on. Asuisipa joku sukulainen Amerikoissa, ja lähettäisi silloin tällöin kahvia ja suklaata.

Mutta siitä avustustyöstä vielä piti kertoa. Yksi meidän martta muutti Amerikkaan ja lähetti meille pakettillisen hyötykasvien siemeniä. Ne me jaoimme tositarvitseville ja sotainvalidien perheille, kuten lahjoittaja toivoi. Ja tänä vuonna ollaan sitten autettu inkeriläisiä. Meillä martoilla on huollettavana 6-henkinen inkeriläisperhe. Marttaliitto antoi meille jatkosodan alettua myös kummiyhdistyksen rajaseudulta, jonka marttatoimintaa varten lähetimme pesuaineita ja puhdistusvälineitä, kun siirtolaismartat palasivat kotikonnuilleen Karjalaan.

Marttaliitto on onneksi antanut meille paljon ohjeita kiertokirjeissään. Kun martat ottivat 1933 käyttöön teemavuodet, niin ollaan sen jälkeen saatu joka vuosi pitkä lista kurssi- ja marttailta-aiheita, joista on sitten hyvä valita meille itsellemme sopivimmat.

Esimerkiksi Ilmavuonna pidimme Naistentalolla oikein onnistuneet Naistenpäivät, joiden aiheena oli tuberkuloosi, mikä oli yksi Ilmavuoden keskeisistä neuvonta aiheista.

Kyllä tämä marttatoiminta on minulle semmoinen henkireikä ollut näin sodan aikanaikin. Vähän epäsäännöllisesti meillä on kyllä ollut marttailtoja. Joskus on ollut kerran kuukaudessa, joskus kolmattakin kertaa. Vähän tarpeen mukaan voisi sanoa. Mutta kurssien pidossa me ollaan oltu ylivoimaisia. Sinä vuonna kun pidimme neuvonta-asemaa, kirjattiin tilastoihin peräti 46 kurssia.

Mutta ei maar, mitä se kello jo oikein on. Kiva teille oli tässä puhella, mutta tässä alkaa olla kiirus. Lupasin mennä ehtoolla naapuriin kuuntelemaan Marlene Dietrichin levyä. Pitää tehdä pannukakkua kastamiseksi ennen sitä. Naapurin tuffa oli saanut sen levyn lentokentällä töissä olevalta saksalaisluutnantilta.

Se kuuluu olevan hyvä.

Osa 3 Vuonna 1980



Vaatetuksena 1980 vuonna vielä upouusi marttapaita. Valitettavasti asuun kuuluvia tummansinisiä housuja ei sattunut olemaan kaapissa. Kutimena sukka, jonka varressa päivänkakkaroita. Sylissä myös juontajan takaisin antama ampumavantus.

Tulinkos mä ny oikeeseen paikkaan? Onko tämä se Päivämarttojen kokous? Kun en ollut varma päivästä, niin otin kutimen mukaan.

Vuodesta 1963 ollaan omaa päiväkerhoa pidetty..... Hyvähän tässä on keinutella. Tamperelaismartat kutsuivat meitä tämän päivän kesäteatterinäytökseen Tampereelle, mutta me päätettiin marttojen kanssa, ettemme lähde. Meidän martat on kesälomilla niin nihkeitä lähtemään mihinkään.

Vaikka kyllä me muuten ollaan reissattu. Vuonna 60 tehtiin kevätretki omien marttojen kanssa Tukholmaankin. Meitä oli

sillä reissulla 40 marttaa mukana. Se oli monelle ensimmäinen ulkomaanmatka mutta hyvin siitä selvittiin. Ensimmäinen bussireissu taidettiin tehdä pian sodan jälkeen Friitalaan. Paljon touhuttiin aikanaan eri yhdistysten kanssa. Vierailulla käytiin puolin ja toisin. Vanhimpana yhdistyksenä me tutustuttiin sitä myöden nuorempiin yhdistyksiin, kun niitä alkoi syntyä. Jonnekin sekin tapa hävisi, vaikka tiet parani ja kulku helpottui. Retkiä tehtiin Kyläsaareen, Pihlavaan, ja Noormarkkuun. Merikarviallakin käytiin katsomassa Merikarvian ensimmäisiä katuvalotolppia ja samalla kahviteltiin

marttojen kanssa siellä. 1960-luvun lopulla tehtiin lukuisia kirkkoretkiä. Piiriliitto antoi meille ystävyysyhdistykseksi Hapuan Martat ja sielläkin käytiin kylässä.

Meidän marttojen touhutkin vähän muuttuivat, kun saatiin oma piiriliitto Satakuntaan vuonna 52. Monessa ollaan kyllä oltu piiriliiton apuna senkin jälkeen. Ja pakko kait se oli. Kun piiriliitto tänne saatiin, niin eihän sillä ollut omaisuutta ei mitään. Pienen pesämunan ne sai Marttaliitolta, mutta hyvä kun riittivät alkukuukausien palkkaan ja huoneiston vuokraan. Siirtomarttoilta saivat työpöydän, kirjoituskoneen, monistuskoneen ja kuittivihon. Mäkelän Irja sitä piiriä saatiin johtamaan. Haposen Anni meidän yhdistyksestä oli Irjan tuttu Kuopion ajoilta, olivat molemmat olleet siellä piirissä töissä. Anni se sai Irjan liittymään meidän yhdistyksen jäseneksi. Mukavasti tultiin toimeen.

Myöhemmin Annista tuli piirin puheenjohtajakin. Isosta yhdistyksestä on mistä ottaa. Luottamustehtäviinkin. Sodan päätyttyä meille alkoi tulla lisää jäseniä. Tuli Karjalassa syntyneitä siirtomarttoja ja sitten paljon näitä paikallisiakin. Sinä vuonna kun piiriliitto tänne saatiin ylittyi jäsenmäärämme sadalla, eikä se ole sen alle sen koommin pudonnut. Isoin jäsenmäärä oli vuonna 75, jolloin jäseniä oli neljää vaille kaksi sataa.

Ennen piiriliiton tänne tuloa, Porin Marttayhdistys hoiti suhteita paikallisiin viranomaisiin ja yhdistyksiin piiriliiton tapaan. Martat olivat mukana esimerkiksi perustamassa Ensikotia ja edustaja lähetettiin mm. Väestöliiton kokouksiin. Ehkä se Vapaan Huollon toiminta oli jonkinlainen lähtölaukaus yhteiskunnallisemman toiminnan suuntaan. Ennen sotaa me ei juuri yhteistyötä harrastettu.

Vaikka Marttaliitto jo vuonna 1907 päätti, että martat eivät ole hyväntekeväisyysjärjestö, niin sodan melskeessä se vähän pääsi meiltä unohtumaan. Ja helppoahan se oli unohtaa, kun Marttaliitto käski ottamaan kummiperheitä ja kummiyhdistyksiä ja lähettämään rahaa ja tavaraa milloin minnekin sodan aikana.

Meille se tapa sitten vähän jäi päälle. Sodan jälkeenkin auteltiin missä voitiin. Rahaa me kerättiin milloin kristilliseen poikatyöhön, milloin Lastenlinnan tai turkulaisen Syöpäosaston hyväksi. Hollannin tulvaperkeitäkin rakennettiin marttojen rahoilla.

Tokihan me auteltiin Marttaliittoakin 1950-luvulla, kun se rakensi uutta Marttataloa Uudenmaankadulle. Sitä, missä oli se Marttahotellikin. Sinne me lähetettiin rahaa lainaksi ja sitten tupaantuliaislahjaksi ryijyn.

Sääli vaan, että kukaan ei myöhemmin muistanut, millainen se ryijy oli, niin ettei siitä sitten kuvaa saatu otettua. Noiden tekstiililahjoitusten suhteen me ollaan kyllä kunnostauduttu eri hyvin, niin kuin Suomisen Olli sanoisi. Keski-Porin kirkolle lahjoitettiin vihkirijy mikä heillä on vieläkin käytössä. Silokalliolle lajoitettiin alboja, alttarivaate ja sitten vielä stoolat, jotka martat tekivät ihan itse. Ja lähetettiin me Djellaboitakin algerialaisille tytöille.

Sodan jälkeen huoneistotilanne parani, kun saatiin kokoontumispaikka Karjalasta Poriin siirretyltä marttojen talouskoululta. Hyvä siellä oli ompeluiltoja ja ruokakursseja pitää. Talouskoululta saatiin usein opettajakin kurssin pitoon. Parhaiten on jäänyt mieleeni meidän kursseista Morsiuskurssit. Niihin oli oikein tungosta, kun kaikki sotamorsiamet halusivat oppia miten taloutta hoidetaan kun sodan aikainen pahin pula oli ohitettu. Ajaton kurssi-idea se olisi mihin tahansa aikaan. Myöhemmin pidettiin myös miehille Sulhaskursseja.

Talouskoulun jälkeen kokoonnuttiin vuosikausia pankin tiloissa. Vuodesta 1978 lähtien meidän marttojen oma koti on ollut tässä talossa.

Päivämarttojen lisäksi meillä on ollut muitakin kerhoja. Ensin perustettiin Pikkumartat eli Marttatytöt sitten Kotiseutukerho. Oma kuorokin meillä oli ja Raamattupiirissä opiskeltiin yhdessä Raamatun tekstejä. Sen sijaan opintokerhotoiminnan aloitimme vasta kun taitoavainopinnot alkoivat.

Yhteishenkeä viriteltiin isoissa talkoissa. Todellinen voileipiäsouvi oli Yyterissä kesällä 58, kun meidän martat tarjoilivat voileipäkahvit 5.000 hengelle Vähittäiskauppaliiton kesäkokouksessa. Ohravelliä ja rusinasoppaa myytiin ensimmäisillä Porin päivillä ja samana vuonna auteltiin herättäjäjuhlien kansliassa ja kahvitettiin 350 pappia rouvineen.

Monenlaista elämystä on tullut martoissa koettua muutenkin. Monen martan voimin ollaan osallistuttu esimerkiksi kuntomarssiin. Paljon olen oppinutkin: Aina kun on markkinoille tullut jotain uutta, niin marttailloissa on siitä oppia saanut. 60-luvulla opeteltiin pakastamaan, 70-luvulla opittiin tutkimaan rintoja rintasyövän varalle. Dieettiruokakurssit taisivat kuitenkin olla kaikkein suosituimmat, niille osallistui yli 100 naista. Ensiapukurssillekin osallistuin kun meidän martat sellaiset järjesti.

Mutta ei maar, kai mun täytyy nousta ja lähteä. Lupasin käydä serkkulikan luona kuuntelemassa uutta Pelle Miljoonan Näyttämökuvia levyä.

Se kuuluu olevan hyvä.

Osa 4 Vuonna 2015

Moderni martta on pukeutunut 2014 Joensuussa Ilosaari-Rokkia varten tehtyyn Martat on rock 1899, paitaan ja mustaan jakkupukuun. Kutimena kärjestä aloitettu sukka, joka on kudottu keväällä markkinoille tulleesta Arno & Carlos langasta, jossa on Norjan perinneneuleiden värit.



Liityin yhdistykseen 90-luvulla. Heti alkuunsa minut valittiin käsityötoimikuntaan, jonka tehtävänä oli pitää kerran vuodessa käsityökilpailu ja organisoida joulumyyjäisten käsityömyyntiä. Nykyään kuulun Kässämarttoihin ja edelleen teen käsitöitä perin mielelläni ja jokapaikassa.

Niinpä voitaisiin sanoa, että perin käsityöpainotteista tämä marttaurani on ollut, vaikka Marttaliitto 1950-luvulla sanoutuikin irti käsitöistä ja profiloitui enemmänkin ruoka- ja kodinhoidon neuvontaan. Jossain vaiheessa oltiin vähän kieltämässä sitäkin, ettei marttaillassa saa kutoa sukkaa, mutta näin se on maailma muuttunut minunkin aikanani, ja nyt sitten saa oikein luvan kanssa kutoa missä vaan, vuosijuhlassakin.

Monet meidän martoista oli opiskellut taitoavaimia rintapieleensä isot määrät 80-luvulla. Niinpä minun aikanani meillä ei ole ollut omaa taitoavainkerhoa, vaan opiskelimme muiden marttojen kanssa piiriliiton tiloissa. Se oli mukavaa, kun samalla tutustui muihinkin marttoihin.

Vuosien saatossa yhteistyö muiden yhdistysten kanssa oli vähentynyt, eikä piiriliittokaan tarvinnut apua paljon muuhun kuin jazz-vohveleiden paistamiseen. Tosin se asia on kyllä viime aikoina muuttunut. Piirissä, kuten sitä piiriliittoa nykyään kutsutaan, on aina tarjolla työtä talkootyötä haluavalle.

Marttailloilla on ollut valmistelu aihe kaikkina marttailtoina jo vuosikymmenten ajan. Otsikoita ja esitelmän pitäjiä on ollut aiheesta jos toisesta. Aivan ensimmäisessä marttaillassani oli poliisi puhumassa. Muuta säännöllistä toimintaa meillä on retket ja julhat keväällä, martanpäivänä ja pikkujouluaikaan.

Vuosikaudet yksi jäsenistämme piti meidän varoillamme pikkukokkikerhoa alakoululaisille, mutta se työ päättyi vuosituhatosen vaihteen jälkeen. Vuosittain lahjoitamme rahaa marttojen kehitysyhteistyyöhön ja nuorten perheiden neuvontaan. Yhden kotitalousosaajan palkitsemme joka kevät stipendillä.

Marttailtoja pidempiä kurssseja meillä ei ole pidetty 1960-luvun lopun dieettiruokakurssien jälkeen. Jäsenmäärämme on pysytellyt sadan paremmalla puolella. Se tarkoittaa sitä, että marttailloissa ei juuri voida pitää ruokakurssseja vaan on tyytyminen havaintoesityksiin ja maistiaisiin. Kun piiri on samalla paikkakunnalla, ei ruokakurssien puute haittaa, sillä halukkaat voivat osallistua piirin kurssseille.

Yhdistyksen puheenjohtaja, sihteeri, rahastonhoitaja ja pr-martta voivat osallistua säännöllisesti piirin järjestämään koulutukseen ja näin saada enemmän tietoa ja taitoa vastuulliseen tehtävään. Myös esimerkiksi puutarha- ja terveysmartat osallistuvat piirin järjestämään ketjukoulutukseen jonka tarkoituksena on, että osallistuja pitää aiheesta marttaillan. Tällaisia kurssseja on ollut esimerkiksi Ekoreppu, Garderobi ja Luut lujiksi koulutus, jossa opeteltiin lujittamaan luita sauvakävelyllä.

Porin Marttayhdistys on luultavasti aina ollut yhdistys, joka on osannut jakaa vastuuta koko hallituksen kesken. Näin kenenkään taakka ei ole muodostunut liian raskaaksi. Monet vastuuhenkilöt ovat tehneet marttatyötä ilolla vuosikaudet ja koen olevani onnellinen saadessani yhtyä tähän muita palvelevaan jatkumoon. Omaksi työsarakseni olen valinnut marttahistorian, tiedottamisen ja Kässämarttailun.

Tällä hetkellä yhdistyksellä on kaksi kerhoa: Kässämartat ja Kulttuurimartat, joiden piirissä on mukava laajentaa marttailua marttailtojen ulkopuolelle.

Usein sanotaan, että historiasta voi ottaa oppia jolloin voi saavuttaa jotain uutta. Jos tässä nyt tahtoisin nostaa Porin Marttayhdistyksen historiasta muutamia asioita, joista soisin kaikkien marttayhdistysten otettavan oppia, niin ne voisivat olla seuraavat kolme asiaa.

Ensinnäkin olen peruskoulun käyneenä aina ollut vähän kateellinen niille, jotka kävivät kansakoulun, opettelivat ulkoa lukuisan määrän runoja ja lauluja, pitivät yhtäkkiä naamiaisia, esittivät näytelmiä ja

heittäytyivät hurjaan hauskanpitoon kesken raskaan työn. Minusta tuntuu, että marshallusta on tullut aavistuksen liiankin vakavaa. Palauttaa voisimme esimerkiksi hattujuhlat tai pikkujoulun tonttuleikkeineen.

Toisekseen yhteistyössä on voimaa. Soisin marshallayhdistysten vierailevan useammin toistensa luona muutenkin kuin tällaisten juhlien merkeissä. Yhdistykset voisivat pitää yhteisiä kursseja, muotinäytöksiä, seminaareja, kissanristiäisiä. Vertaismartat voisivat toimia tässä enemmänkin idean käyntiin panijana. Sen sijaan aiemmin niin suosittuja lastenjuhla ongintoineen tuskin kannattaa elvyttää, koska hop-lopit ja kauppakeskukset ovat ajaneet kotikutoisten juhlien ohi.

Ja viimeiseksi nostaisin eteen yhdessä tekeminen, milloin se vain on fyysisen kunnon vuoksi mahdollista. On tutkittu, että järjestötoiminta pidentää ikää, ja uskon, että syy tähän on yhdessä tekemisen riemu ja rikkaus. Peräänkuulutankin esimerkiksi aktiivisempaa otetta talkootyöhön, osallistumista tapahtumien valmisteluun, yhteisiä joululahjavalvojaisia ennen myyjäisiä ja 90-luvun tapaan Marshalliiton suunnittelemla pitoja joka yhdistykseen vähintäänkin joka toinen vuosi.

Mutta ei maar, mitä minä tässä enempää jaarittelen. Käväisen katsomassa, joko keittiössä on kaffeet tippumassa ja teevesi kiehumassa. Kaveri oli ostanut eilen Ytteristä Tuure Kilpeläisen uusimman levyn ja lupasin mennä sitä kuuntelemaan.

Se kuuluu olevan hyvä.